

Periodyzacja dziejów języka polskiego według Klemensiewicza

Rzeczywiście język polski sięga czasów, w których nie odnotowujemy jeszcze żadnych zabytków piśmiennych. Różni badacze wyróżniają różne podziały historii języka polskiego. Autorem jednego z najpopularniejszych podziałów jest Zenon Klemensiewicz. Wyróżnia epokę przedpiśmienną języka polskiego oraz epokę piśmienną, w której wydziela jeszcze trzy pomniejsze okresy.

Epoka przedpiśmienna

- **inna nazwa:** epoka przedhistoryczna
- **czas trwania:** do 1136 roku

Epoka przedpiśmienna to okres rozwoju języka polskiego, z którego nie zachowały się żadne zabytki językowe (nawet rękopiśmienne). O brzmieniu języka w tamtym okresie możemy się jedynie domyślać na podstawie rekonstrukcji historycznych.

Za rok kończący tę epokę uznaje się rok **1136**, czyli czas powstania Bulli Gnieźnieńskiej, w której odnotowano najdawniejsze zabytki językowe (ponad 400 nazw własnych i miejscowych w języku polskim).

Epoka piśmienna

- **inna nazwa:** epoka historyczna
- **czas trwania:** 1136 rok do dziś

Epoka ta rozpoczyna się w wieku XII i trwa do dziś – wciąż bowiem mamy do czynienia ze słowem pisanym. Na przełomie kilkuset lat zaszły jednak znaczące zmiany, które pozwalają wyróżnić trzy okresy rozwojowe polszczyzny.

Okres staropolski

- **czas trwania:** 1136 rok do początku XVI wieku

Okres staropolski to czas, w którym zabytki językowe są głównie rękopiśmienne. Za koniec tego okresu uznajemy moment pojawienia się pierwszych tekstów drukowanych i drukarni.

Okres średniopolski

- **czas trwania:** od początku XVI wieku do połowy XVIII wieku

Okres średniopolski to czas tekstów drukowanych. Gramatyka polska nie była jednak w tym czasie znormalizowana (nie istniały konkretne reguły gramatyczne – na te trzeba było poczekać aż do reformy edukacyjnej Stanisława Konarskiego).

Okres nowopolski

- **czas trwania:** od połowy XVIII wieku do 1939 roku / do dziś

Okres nowopolski to czas, w którym język polski zaczyna być normalizowany poprzez różne opracowania gramatyczne (ich pojawienie się związane jest z reformą szkolną Stanisława Konarskiego z połowy XVIII wieku). Z tym stanem mamy właściwie do czynienia do dziś (choć pewnym naruszeniem standaryzacji języka jest wprowadzona w 1999 roku reforma ustalająca normę wzorcową i użytkową języka).

Zenon Klemensiewicz nie był w stanie przewidzieć, w jaki sposób rozwinie się dalej język polski, dlatego w swoim opracowaniu wskazywał, że okres nowopolski kończy się na roku 1939, a od tego momentu rozpoczyna się szeroko pojęty okres współczesnej polszczyzny.

Zdaniem badacza datę 1939 jako datę kończącą okres nowopolski w polszczyźnie narzucają “przede wszystkim wydarzenia zewnętrznej historii języka: wybuch drugiej wojny światowej i początek pięciolecia okupacji niemieckiej, która w swoim przemyślanym okrucieństwie nie zaniedbała prześladowania mowy ojczystej skazanych na kulturalne – przed biologicznym – unicestwienie Polaków” (s. 495).

Bibliografia:

Z. Klemensiewicz, *Historia języka polskiego*, Warszawa 1976.